

Η πρόταξη της αξίας του προσώπου ελευθερώνει την ηθική από την πολιτική ζωή

Ορθοδοξία / Κοινωνικά θέματα

Γεώργιος Ι. Μαντζαρίδης, Ομότιμος Καθηγητής Θεολογικής Σχολής Α.Π.Θ.

Η γεφύρωση του χάσματος που θεμελιώθηκε με την σάρκωση του Λόγου του Θεού και κορυφώθηκε με την σταύρωση[8], βιώνεται από τον άνθρωπο πάλι με την σταύρωση μέσα στην Εκκλησία. Η διπλή εντολή της αγάπης προς τον Θεό και τον πλησίον που συμπεριλαμβάνει και τον εχθρό, είναι εντολή πλήρους αυταπαρνήσεως και σταυρώσεως. Με την αυταπάρνηση και την συσταύρωσή του με τον Χριστό ο άνθρωπος, που αποσπάστηκε από τον Θεό και εγκλωβίστηκε στον ατομισμό του, ανασυνδέεται με τον Θεό και τους συνανθρώπους του σε μια θεανθρώπινη κοινωνία, την «κοινωνίας της θεώσεως»[9], «κατ'εικόνα» του Τριαδικού Θεού. Η ολοκλήρωση της κοινωνίας αυτής, που πραγματοποιείται με την συμμετοχή των πιστών στην ανάσταση και την ανάληψη του Χριστού, έχει εσχατολογικό χαρακτήρα. Βιώνεται δηλαδή μερικώς μέσα στον ιστορικό χρόνο, αλλά αναμένεται στην πληρότητά της κατά τον μέλλοντα αιώνα[10].

Όπως τα τρία θεία Πρόσωπα αποτελούν την μία ομοούσια τριουπόστατη Θεότητα, έτσι και τα πολλά ανθρώπινα πρόσωπα καλούνται να συγκροτήσουν μέσα στο

σώμα του Χριστού την μία «ομοενεργούσα» πολυπόστατη ανθρωπότητα με πηγή την ενέργεια του Αγίου Πνεύματος. Και όπως κάθε πρόσωπο ή υπόσταση του Τριαδικού Θεού περιέχει ολόκληρη την θεία ουσία, έτσι και κάθε ανθρώπινο πρόσωπο καλείται να συμπεριλάβει εν Χριστώ με την χαρισματική ενέργεια του Αγίου Πνεύματος ολόκληρη την ανθρωπότητα. Η συμπερίληψη αυτή υπαγορεύεται ουσιαστικά από την ίδια την ανθρώπινη φύση, που δεν μπορεί να υπάρξει και να ολοκληρωθεί σε μεμονωμένες ατομικές υποστάσεις, αλλά μόνο σε κοινωνία προσώπων[11]. Εδώ θεμελιώνεται και η χριστιανική παγκοσμιότητα, που διαφέρει ριζικά από την απρόσωπη κοσμική παγκοσμιοποίηση. Έτσι η χριστιανική παγκοσμιότητα έχει εκκλησιολογικό χαρακτήρα.

Η πρόταξη της αξίας του προσώπου ελευθερώνει την ηθική από την πολιτική ζωή, όπως και από κάθε κοινωνική δέσμευση, ενώ ταυτόχρονα προσδίδει στην πρώτη απεριόριστη προοπτική· διανοίγει την ηθική στην προοπτική της θεώσεως. Και τα μέλη της Εκκλησίας ως μέλη της «κοινωνίας της θεώσεως» έχουν «το πολίτευμα εν ουρανοίς»[12]. Η θέωση δεν επιδιώκεται ατομικά ούτε κατορθώνεται με ανθρώπινες δυνάμεις, αλλά παρέχεται «εκ των άνω» ως άκτιστη δωρεά του Αγίου Πνεύματος σύμφωνα με την αγάπη, την δεκτικότητα και την καθαρότητα του κάθε προσώπου.

Γίνεται φανερό, ότι οι πραγματικές ηθικές και κοινωνικές αξίες νοούνται στον Χριστιανισμό με οντολογικό και εσχατολογικό περιεχόμενο. Συνδέονται άμεσα με

τον Θεό, και ενεργοποιούνται από τον άνθρωπο στην καθημερινή του ζωή με εσχατολογική προοπτική· με στήριγμα και αναφορά στον αναστηθέντα και αναληφθέντα Θεάνθρωπο με όλες τις ανθρωπολογικές συνέπειες[13]. Η αλήθεια για τον άνθρωπο και την ζωή του φωτίζεται από το έσχατο. Και το έσχατο ως αιώνιο δεν απωθείται στο μέλλον, αλλά βιώνεται και στο παρόν. Αυτό διαποτίζει την ιστορική πραγματικότητα με δημιουργικό και ταυτόχρονα «παράδοξο» τρόπο[14].

Η αλήθεια του Χριστιανισμού δεν προσεγγίζεται πραγματικά με θεωρητικούς συλλογισμούς, αλλά γνωρίζεται εμπειρικά και βιώνεται κοινοβιακά και ασκητικά. Είναι αλήθεια του Πνεύματος, που προσλαμβάνεται κενωτικά με την περιεκτική αρετή της ταπεινώσεως και της ανιδιοτελούς αγάπης. Πολλοί που αποδύθηκαν με αυταπάρνηση στον υπεράνθρωπο αυτόν αγώνα γνώρισαν μέσα στην Εκκλησία εμπειρικά την πληρότητα αυτήν όχι μόνο κατά το παρελθόν αλλά και στις ημέρες μας. Γενικότερα όμως, παρά τις φιλότιμες προσπάθειες που καταβλήθηκαν στο πλαίσιο του χριστιανικού κόσμου, «ο Χριστιανισμός ποτέ μέχρι τώρα δεν έγινε αποδεκτός όπως θα έπρεπε από τις μεγάλες μάζες». Ο λεγόμενος χριστιανικός κόσμος ποτέ δεν έζησε «αυθεντικώς χριστιανικά». Αλλά και στην νεώτερη «κρίση του Χριστιανισμού ανάμεσα στις λαϊκές μάζες, δεν πρέπει να παραβλέπουμε την “εξέγερση” της φυσικής συνειδήσεως των ανθρώπων εναντίον εκείνων των διαστροφών, στις οποίες υποβλήθηκε η ευαγγελική διδαχή κατά την “ιστορική της εφαρμογή”»[15].

Ο διασπασμένος από την αμαρτία και τα πάθη άνθρωπος δεν μπορεί να δεχθεί την αλήθεια του Χριστιανισμού στην πληρότητά της. Την προσλαμβάνει αποσπασματικά και επιλεκτικά. Ολόκληρη η χριστιανική αλήθεια τον τρομάζει. Γι' αυτό την τεμαχίζει ή και την καταπολεμεί. Ταυτόχρονα όμως η αυθεντική χριστιανική αλήθεια με την φυσική ανταπόκρισή της στην αδιάφθορη ανθρώπινη ψυχή, που είναι φύσει χριστιανική (*animanaturaliterchristiana*), σαγηνεύει τον άνθρωπο και συμβαδίζει διαλεκτικά στην ιστορία του. Έτσι και η «εξέγερση» που προηγουμένως αναφέραμε δεν είναι άσχετη με την ευαισθητοποίηση που καλλιέργησε διαχρονικά ο Χριστιανισμός στις συνειδήσεις των ανθρώπων.

[8] Βλ. Ιω. 19,30.

[9] Βλ. Γρηγορίου Παλαμά, Λόγος αποδεικτικός περί της εκπορεύσεως του Αγίου Πνεύματος 2,78, εκδ. Π. Χρήστου, Γρηγορίου του Παλαμά, Συγγράμματα, τομ. 1, Θεσσαλονίκη 1962, σ. 149.

[10] Βλ. Κολ. 3,4.

[11] «Ου γαρ εν μέρει της φύσεως η εικών, ουδέ εν τινι των κατ'αυτήν θεωρουμένων η χάρις· αλλ'εφ'άπαν το γένος επίσης η τοιαύτη διήκει δύναμις... Πάσα τοίνυν η φύσις η από των πρώτων μέχρι των εσχάτων διήκουσα, μία τις του όντος εστίν εικών».

Γρηγορίου Νύσσης, Περί κατασκευής του ανθρώπου 16,17-18, PG44,206CD.

[12] Βλ. Φιλ. 3,20.

[13] Βλ. Εφεσ. 2,6.

[14] Βλ. Προς Διόγνητον 5,4-9.

[15] Αρχιμ. Σωφρονίου (Σαχάρωφ), Το μυστήριο της χριστιανικής ζωής, Ι. Μονή Τιμίου Προδρόμου, Έσσεξ Αγγλίας 22011, σ. 196.

[Διαβάστε ολόκληρη τη μελέτη εδώ](#)

<https://bit.ly/2FMyAwn>